

استفاده نابجا از استروئیدهای آنابولیک و مضرات آن

استروئیدها گروهی از ترکیبات با ساختار مشابه هستند که مواد زیادی را در بدن مانند کلسترول، هورمون های جنسی، هورمون های آدرنال و .. شامل می شوند. هورمون های مترشحه از آدرنال کورتیکواستروئیدها هستند که برای حفظ فشارخون، قند خون و تعادل آب و الکترولیت ضروری اند. با این وجود وقتی از سواستفاده از استروئیدها بحث می شود منظور استفاده از استروئیدهای آنابولیک توسط ورزشکاران می باشد. استروئیدهای آنابولیک داروهای صناعی هستند که عملکردی مشابه هورمون جنسی مردانه (تستسترون) دارند.

واژه آنابولیک به خاصیت عضله سازی این ترکیبات صناعی اشاره دارد. این داروها همگی نسخه ای هستند و پزشک در شرایطی مثل پایین بودن سطح تستسترون، بیماری های مزمن مانند ایدز که با ضعف عمومی عضلات همراه هستند این داروها را تجویز می کند.

ناندرولون، اکسی متولون، استانوزول، اگزابولون و ... از جمله داروهای این دسته هستند.

استروئیدهای آنابولیک گاهی توسط ورزشکاران و بدنسازان در جهت بهبود عملکرد عضلانی و وضعیت جسمانی مورد سوء استفاده قرار می گیرند. استفاده نابجا از این مواد می تواند عوارض خطرناکی را به همراه داشته باشد. از جمله عوارض عمومی می توان به موارد زیر اشاره کرد:

- (۱) تومور کبدی
- (۲) پرفشاری خون
- (۳) احتباس آب
- (۴) افزایش سطح LDL و کلسترول خون
- (۵) کاهش سطح HDL
- (۶) جوش و آکنه
- (۷) عصبانیت، تغییر خلق

عوارض وابسته به جنس مذکر:

- (۱) عقیمی
  - (۲) کاهش شمار اسپرم ها
  - (۳) جمع و کوچک شدن بیضه ها
  - (۴) ریزش مو
  - (۵) افزایش ریسک سرطان پروستات
- عوارض وابسته به جنس مونث:

- (۱) افزایش موهای زائد و موی صورت
- (۲) ضخیم شدن صدا
- (۳) اختلالات قاعدگی
- (۴) الگوی رشد مردانه

برای آن دسته از نوجوانانی که هنوز به سن جهش رشد نرسیده اند استفاده نابجا از این داروها می توان به بلوغ زودرس سیستم اسکلتی و کوتاهی قد آنان منجر می شود.

امکان وابستگی فیزیولوژیک به این داروها وجود دارد. این داروها بر روی الگوی ترشح و عملکرد غده آدرنال ها تاثیر می گذارند. این غده مسئول ترشح هورمون های استروئیدی مانند کورتیزول و الدوسترون است. پزشک وقتی این داروها را تجویز میکند برای قطع مصرف آنها مجبور است که دوز دارو را کم کم کاهش دهد که به غده آدرنال اجازه داده شود به فعالیت درمان خود بازگردد. لازم به ذکر است که قطع ناگهانی استروئید های آنابولیک می تواند به بروز عوارض ناشی از قطع مصرف دارو منجر شوند که بسیار خطرناک اند و گاه کشنده.

دکتر علی حیدرنژادیان

مسئول واحد تجویز و مصرف منطقی دارو

معاونت غذا و دارو-دانشگاه علوم پزشکی ایلام